

згвалтування в рамках систематичного геноциду проти етнічної групи тутсі. Такі злочини можуть мати важкі фізичні та психологічні наслідки та вимагати відповідної реакції з боку міжнародних та національних агенцій.

Діти, у свою чергу, страждають у збройних конфліктах. Вони часто стають жертвами вербування озброєними групами, як це відбувається в деяких африканських країнах, де діти-солдати беруть участь у бойових діях. Згідно зі статистикою ООН, близько 250 000 дітей у всьому світі беруть участь у збройних конфліктах, що серйозно порушує їхні права. Міжнародне співтовариство має реагувати на ці проблеми створенням спеціальних програм реабілітації жертв війни.

Після завершення конфлікту забезпечення реабілітації суспільства та відновлення справедливості стає вирішальним. Процеси постконфліктного правосуддя можуть включати комісії правди та примирення, призначені для розкриття реальності воєнних злочинів. Видатним і ефективним прикладом цього є Комісія правди та примирення в Південно-Африканській Республіці, яка відіграла значну роль у об'єднанні суспільства після закінчення апартеїду.

Сучасні збройні конфлікти створюють нові виклики, зокрема тероризм і гібридні війни, які перешкоджають захисту прав людини. Ситуації в Україні, Сирії та на Близькому Сході ілюструють складність дотримання міжнародного права, коли недержавні актори активно його порушують. Доречним прикладом є війна 2022 року в Україні, коли обидві конфліктуючі сторони висунули одна одній звинувачення у військових злочинах, підкресливши критичну потребу в неупереджених міжнародних розслідуваннях і притягненні до відповідальності.

У сфері збройних конфліктів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб і біженців є надзвичайно важливим. УВКБ ООН (Управління Верховного комісара ООН у справах біженців) повідомляє, що під час війни мільйони людей змушені залишати свої домівки. До 2022 року кількість біженців у світі перевищила 100 мільйонів, ставши безпрецедентним рекордом. Ці люди стикаються з численними перешкодами, включаючи недостатній доступ до основних послуг, притулку та правової допомоги. Ситуація сирійських біженців є прикладом того, як конфлікт спровокував гуманітарну кризу, що вплинула на сусідні країни, такі як Туреччина та Ліван, де багато біженців живуть у бідності та нестачі ресурсів.

Реформи як на міжнародному, так і на національному рівнях необхідні для ефективного вирішення цих проблем. Вкрай важливо, щоб механізми, призначені для захисту прав людини, розвивалися у відповідь на нові види збройних конфліктів і зміни у практиці ведення війни. Необхідно покращити співпрацю між державами, міжнародними організаціями та правозахисними установами для забезпечення належного захисту прав людини у всьому світі.

Отже, захист прав людини в умовах збройних конфліктів є складним і багатограним процесом, що вимагає комплексного підходу. Це включає дотримання міжнародних норм, ефективну діяльність правозахисних організацій, моніторинг ситуації в зонах конфлікту та забезпечення справедливості для жертв. Безсумнівно, ця проблема потребує постійної уваги і зусиль з боку міжнародної спільноти для створення більш безпечного і справедливого світу для всіх.

Мисник Денис Олексійович

Науковий керівник – ст. викладач Півненко Л.В.

Державний біотехнологічний університет

РОЛЬ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

В надскладних умовах державотворення в Україні зростає значення правових інститутів, покликаних захищати права людини. Особливе місце серед таких інститутів займає адвокатура, яка в демократичному суспільстві є важливим правозахисним інститутом,

діяльність якої суттєво підвищує гарантії забезпечення конституційних прав та свобод громадян особливо у сфері кримінального процесу.

Призначення кримінального процесу полягає у тому, щоб повно і всебічно дослідити усі обставини кримінального правопорушення та притягнути до кримінальної відповідальності винних, одночасно уникаючи залучення до сфери кримінального провадження осіб, які не причетні до вчинення кримінального правопорушення. З огляду на це, можна зазначити, що роль адвоката у кримінальному провадженні є надзвичайно важливою. Завдяки своїм професійним знанням та навичкам, адвокат забезпечує захист прав та інтересів свого підзахисного, сприяє встановленню усіх обставин кримінального правопорушення та забезпечує справедливість у судовому процесі.

Діяльність адвокатури, регламентується Конституцією України, у статті 59 якої зазначено, що кожен має право на професійну правничу допомогу, а у ст. 131-2 визначено, що виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. [1] Правовий статус захисника як суб'єкта кримінального провадження врегульований Законом України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" та КПК України, у статті 45 якого зазначено що, захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, особи, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію). [2]

Отже, захисник — це учасник кримінального процесу, уповноважений у передбаченому законом порядку здійснювати захист прав і законних інтересів підозрюваних, обвинувачених та надавати їм необхідну правову допомогу. Участь захисника у кримінальному процесі дозволяє цим особам більш повноцінно реалізувати своє конституційне право на захист. Під час здійснення функції захисту у кримінальному провадженні адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги. Захисник користується процесуальними правами підозрюваного, захист якого він здійснює, окрім процесуальних прав, реалізація яких здійснюється безпосередньо підозрюваним чи обвинуваченим і не може бути доручена захиснику (наприклад, право давати показання). У кримінальному провадженні адвокату забороняється зловживати своїми повноваженнями, використовувати інформацію, отриману у ході виконання своїх професійних обов'язків у своїх інтересах або в інтересах інших осіб, відстоювати позицію, яка не збігається з позицією підзахисного, окрім випадків завідомо неправдивої самообмови. Адвокату забороняється безпідставно відмовлятися від виконання своїх професійних обов'язків щодо захисту та надання правової допомоги.

Аналізуючи вище викладене, можна констатувати, що діяльність адвоката у кримінальному процесі є важливою гарантією забезпечення права на захист. Його діяльність у першу чергу зорієнтована на спростування підозри, встановлення обставин, які пом'якшують відповідальність підзахисного та недопущення порушень його конституційних прав, але загалом, вона здійснюється не лише в інтересах (підозрюваного), обвинуваченого, а й забезпечує реалізацію принципу верховенства права та справедливості у судовому процесі.

На превеликий жаль, до сьогодні ще існує низка проблем, які обмежують ефективність діяльності адвоката у кримінальному процесі. Вступаючи у кримінальний процес, адвокати стикаються із випадками порушення їх професійних прав органами досудового слідства, прокуратури або суду, що напрями обмежує їх незалежність, та порушує принципи справедливого судочинства. Окремим викликом для незалежності адвокатури є перманентні спроби залучати адвокатів як агентів правоохоронних органів. За законом це прямо заборонено, і практика йде шляхом позбавлення таких негласних помічників адвокатських свідоцтв. [3]

Очевидно, що вирішення проблем участі адвоката у кримінальному процесі потребує низки нагальних заходів, спрямованих на підвищення незалежності адвокатури, покращення якості роботи адвокатів та розширення доступу до професійної правничої допомоги.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (зі змінами, унесеними згідно із Законом від 02.12.2019 № 11-р/2019). База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n5268>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 05.01. 2021).

3. Ізовітова Л. Ключові проблеми адвокатури у 2023 році// <https://unba.org.ua/news/8622-klyuchovi-problemi-advokaturi-u-2023-roci-okreslila-lidiya-izovitova.html>

Мисник Денис Олексійович

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Топоркова М.М.

Державний біотехнологічний університет

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

Воєнний стан в Україні створює нові виклики для правової системи, змінюючи і трансформуючи цивільно-правові відносини. Зміни в законодавстві, викликані необхідністю забезпечення національної безпеки та захисту громадян, призводять до коригування ключових правових принципів у сфері цивільного права. Розглянемо ключові аспекти впливу воєнного стану на цивільне право, зокрема обмеження прав, вплив на власність, договірні відносини та правовий статус внутрішньо переміщених осіб.

Стаття 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» закріплює поняття воєнного стану, відповідно до якого – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності. Впровадження воєнного стану обмежує конституційні права і свободи людини і громадянина та права і законні інтереси юридичних осіб, що безпосередньо впливає на сферу цивільного права. Серед найбільш актуальних аспектів є право власності, свобода укладання договорів, а також питання відшкодування збитків, завданих військовими діями.

Воєнний стан суттєво впливає на право власності, особливо у випадках конфіскації або націоналізації майна для потреб оборони. Згідно з Конституцією України та Законом України «Про правовий режим воєнного стану», держава має право вилучати майно у громадян та юридичних осіб за умови компенсації його вартості. Однак, на практиці, компенсація може відбуватись із затримкою або частково, що створює певні ризики для власників майна.

Крім того, війна впливає на користування власністю, особливо нерухомим майном, яке може опинитися в зоні бойових дій або в територіях, що підлягають евакуації. Таке майно піддається значним ризикам, а доступ до нього може бути обмежений чи зовсім втрачений на невизначений термін. Це породжує ряд правових викликів, оскільки правова система ще не має чітких механізмів захисту прав власників у таких випадках. Важливо також відзначити, що додаткові правові механізми захисту майна під час воєнного стану, які враховували б специфіку військових дій, стають дедалі актуальнішими.

Зазначені виклики також потребують створення ефективного законодавства щодо забезпечення компенсацій за завдані збитки. Це включає правове врегулювання не лише процедури відшкодування, а й обґрунтованого підходу до оцінки збитків, завданих збройною агресією, що допоможе захистити права власників майна, постраждалих від воєнного конфлікту.

Воєнний стан суттєво впливає на договірні відносини, змінюючи порядок виконання зобов'язань та інтерпретацію правових норм, пов'язаних із договорами. В умовах форс-